

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Вакуленко І.А, Грищенко В.Ф

Тенденції сучасного розвитку суспільства зорієнтовані на використання екологічно обґрунтованих технологій у всіх сферах діяльності. Зокрема, це стосується і економіки. Така орієнтація зумовлена різким погіршенням стану довкілля останніми роками. Внаслідок чого виникла потреба запобігти подальшому погіршенню ситуації.

Основним забрудником навколишнього середовища була і залишається сфера виробництва. Саме тому екологізація виробництва є першочерговим завданням світової спільноти. З такою метою створено стандарти ISO 14000, де викладено основні підходи екологічного менеджменту.

Відмінність екологічного менеджменту від традиційного екологічного управління полягає, в основному, у добровільності, принципі запобігання шкідливим викидам безпосередньо біля джерела та увазі до дрібниць.

Основні переваги екологічного менеджменту такі:

- Покращення іміджу підприємства
- Покращення інвестиційної привабливості
- Зростання перспектив діяльності на зарубіжних ринках
- Можливості підвищення ефективності маркетингу
- Можливості покращення співпраці з місцевою владою
- Можливості ефективнішого використання ресурсів, а відтак підвищення ефективності виробництва і т.і.

Проте навіть такі перспективи не спонукають українські підприємства до впровадження екологічного менеджменту. Для такої поведінки вони мають низку причин, серед них такі:

- Необхідність додаткових фінансових витрат на впровадження та використання системи екологічного менеджменту
- Необхідність додаткової роботи з персоналом та можливе реформування організаційної структури
- Відсутність реального стимулювання з боку владних органів та суспільства
- Застарілий спосіб управління, що не підтримує нововведення
- Недосконалість екологічного законодавства

Таким чином, можна стверджувати, що для більшості підприємств України немає гострої потреби у впровадженні системи екологічного менеджменту.

Проте варто визначити дві категорії підприємств, які мають зацікавленість в управлінні даного типу. Це, по-перше, малі підприємства, а по-друге, деякі великі підприємства. Перші мають змогу підвищити свою конкурентоздатність відносно недорогого. Зацікавленість других полягає у можливостях виходу на міжнародний ринок та залучення інвестицій. Однак для досягнення даних цілей таким способом підприємства повинні мати достатні фінансові ресурси.

Отже, користь екологічного менеджменту, як для суспільства, так і для підприємства очевидна. Так само як потреба розвивати його в Україні. Відтак варто знайти методи стимулювання підприємств до впровадження системи екологічного менеджменту. Держава не може прямо втручатися у цей процес, адже екологічний менеджмент – це, перш за все, добровільна діяльність підприємств. Стимули для підприємства здатні створити лише ринок та суспільство. Ринок – за рахунок конкуренції та екологічних вимог до товарів, а суспільство – за рахунок свідомого ставлення до якості навколишнього середовища. Проте з огляду на відставання України від тенденцій, які спостерігаються у розвинених країнах, варто розробити систему заходів для прискорення процесу розвитку екологічного менеджменту у нашій державі.

Як приклад, можна запропонувати такі заходи:

- Підвищення штрафів за понаднормові викиди шкідливих речовин та посилення контролю у цій сфері
- Проведення заходів з метою привернути увагу суспільства до екологічних проблем
- Надання податкових пільг підприємствам, що впроваджують систему екологічного менеджменту
- Створення національного консалтингового центру з питань екологізації економіки
- Стимулювання роботи науково-дослідних інститутів у сфері природокористування

Таким чином, у найближчий час перспективи переходу до екологічного менеджменту в Україні досить туманні. Проте цей процес цілком реально прискорити.